

APTEEKKISOPIMUKSEN HISTORIAA

Päihdelääkäri Juha Oksanen

Tyhjän klinikan syndrooma

- 1999 saapuessani ensimmäistä kertaa Oulun kaupungin A-klinikalle hämmästyin hiljaisuutta. Ei päihtyneitä, ei lääkkeitten kerjääjiä ,ei arvaamattomia sekakäyttäjiä , ei pienintäkään merkkiä huumeiden käyttäjistä.
- Klinikalla oli aiemmin päädytty absoluuttiseen nollalinjaan koskien PKV lääkkeitä
- Tämä linjaus jätti potilaiksi juopahtavat mummelit ja satunaiset ajokorttiseurannat.
- Vaikeasti monipäihde- ja lääkeriippuvaiset potilaat ohjautuivat suosiolla päivystykseen, terveysasemilla ja suopeille yksityislääkäreille.

Juttutuvasta Päihdeklinikaksi

- Täytyy saada vaikeasti monipäihderiippuvaiset, lääkeriippuvaiset ja huumeiden i.v käyttäjät pois päivystyksistä ja terveysasemilta oikeaan hoitopaikkaan, takaisin päihdeklinikalle
- Täytyy suitsia yksityislääkäreiden osin holtitonta PKV lääkkeiden määräämistä päihderiippuvaisille potilaille.
- Jotta potilas voisi kiinnittyä hoitoon täytyy olla tarjolla hoitoa, myös lääkkeellistä hoitoa.
- Ongelma : PKV lääkityksen määrääminen klinikalta ei estä potilasta hakemasta lääkitystä myös yksityiseltä ja julkisen terveydenhuollon eri pisteistä. Ei myöskään mitään keinoa pysyä ajan tasalla potilaan resepteistä muista pisteistä.

Apteekkisopimuksen synty

- “Pekka sen ässän sitten viime metreillä sieltä hihasta vetäisi”
- Koskapa potilaan saamia reseptejä ei voi kontrolloida niin kuinka kontrolloida lääkkeitä mitä potilas saa ?
- Ayl Pekka Laine joka toimi tuolloin erityispätevyysohjaajani ja vastasi OYSin päihdelääketieteen opetuksesta , nosti esille että 1999 kollega Jukka Alihanka oli lanseerannut Turussa ”Suostumuksen” joka olennaisilta osilta sisälsi nykyisen apteekkisopimuksen idean: Potilas suostuu siihen että hänen lääkityksestään vastaa vain yksi lääkäri ja lääkitys on nostettavissa vain yhdestä apteekista.

Apteekkisopimuksen nousu

- Erilaisia suostumuskäytäntöjä oli pienimuotoisesti ympäri Suomea Jukka Alihangan sopimuksen innoittamana 1999 alkaen mutta kaiken kattavana, maantieteellisesti laajalla alueella toimivana käytäntönä apteekkisopimus otettiin käyttöön Oulussa 2000-2001
- Käytännössä kaikille a-klinikan , nuorisoaseman ja psykiatrian poliklinikan kaksoisdiagnoosipotilaille joilla oli PKV lääkitystä tehtiin apteekkisopimus.
- Sopimus faksattiin apteekkiin ja sopimusapteekista tieto kulki apteekkien välisellä ”piippari” järjestelmällä Oulun- ja Lapin läänin apteekkeihin.

Nousu jatkuu..

- 3/2001 yhdessä Pekka Laineen kanssa teimme laajan kiertokirjeen ”Lääke- huumausaine- tai sekakäyttöpotilaan hoitokäytäntö” , jakeluna terveysasemat ja päivystyspisteet . Tällä laajennettiin apteekkisopimuksen käyttö myös terveysasemien potilaisiin.
- 1/2003 aloitin Kettutien A-poliklinikan lääkärinä Helsingissä ja toin mukana apteekkisopimuksen ilosanoman pääkaupunkiseudulle.
- Suostumusikäytäntö esiteltiin Pekka Tuomolan toimesta ja Pekka Laineen täydentämänä Tabu lehdessä 3/2003
- Pääkaupunkiseudun apteekkien mukaansaanti sopimusikäytäntöön onnistui vielä kohtuullisesti, mutta haasteeksi tuli Etelä-Suomen lyhyet etäisyydet muihin kaupunkeihin ja taajamiin.

Ja vieläkin jatkuu...

- 2005 saatiin ensimmäinen koko valtakuntaa koskeva versio jossa mukana oli myös apteekkariliitto ja TEO. Työryhmässä oli säätiöltä Antti Holopainen ja minä, Apteekkariliitosta Sirpa Peura ja Johanna Krause sekä TEOsta Pirjo Pennanen
- 2008 apteekkisopimus liitettiin osaksi korvaushoitoasetusta
- Sopimus toimi kuin vessan juna. Reseptit faksattiin, tieto apteekien välillä liikkui jouhevasti
- Vaan kuinka sitten kävikään....

Apteekkisopimuksen tuho ?

- Terveystietosuojan ja potilasturvallisuuden perinteinen uhka eli tietosuojavaltuutettu on ollut aktiivinen apteekkisopimuksenkin tiimoilta, jo 2002 puututtiin Oulun ja Lapin läänin piipparisysteemiin jolla tiedot apteekkien kesken välitettiin.
- Pitkään oli vakiintunut tapa välittää tiedot sähköpostitse ja niinpä 11/2008 Apteekkariliitto lähetti kiertokirjeen jossa varoitettiin potilastietojen välittämisestä sähköpostitse, tämä ymmärrettiin väärin ja apteekkisopimuksen käyttö lakkasi suurimmissa osassa maan apteekkeja.
- 2009 pyydettiin tietosuojavaltuutetulta kannanottoa

Se elää !

- 2009 päivitys, työryhmässä tietosuojavaltuutetun toimisto, Sirpa Peura Apteekkariliitosta, Markus Henriksson VALVIRAsta ja Terhi Hermansson STMstä
- Keskitetty palvelin tiedonvälityksessä 2013
- Uusin päivitys 2017 lääkkeenmäärämisasetuksen mukaiseksi
- Sähköinen resepti ja KANTA eivät ole poistaneet apteekkisopimuksen merkitystä mihinkään , taitavalle päihdepotilaalle lääkärit määräilevät edelleen mitä vaan ja apteekit edelleen toimittavat niiden mukaisesti mitä vaan.

- Kiitokset yhteisesti kaikille sopimuksen kehittäjille ja käyttäjille
- Erityiskiitos Pekka Laineelle materiaalista !